

Analyse og sammenligning av opptaksprøver fra de Skandinaviske landene

Fase 2 i prosjektet Opptaksprøven i gehør og musikkteori til høyere musikkutdanning

Fase 2 i prosjektet *Opptaksprøven i gehør og musikkteori til høyere musikkutdanning* har bestått av innsamling og analyse av opptaksprøver fra de skandinaviske landene. Gjennom analysene er målet å kartlegge likheter og ulikheter i de ulike prøvene, både med tanke på innhold, bruksområde og organisering. Resultatene fra analysene kan gi verdifulle innspill og ideer til videreutvikling av vår egen prøve, samtidig som informasjonen kan være nyttig i en debatt om opptaksprøvens formål, funksjon og faglige nivå.

I det følgende presenteres først arbeidet med innsamling og rammene for analyse av prøvene. Deretter presenteres resultater av analysene. Resultatene som fremlegges innen hver kategori etterfølges av en kommentar der vi blant annet peker på hvilke konsekvenser de kan gi for arbeidet med å lage en ny norsk prøve.

Innsamling og analyseramme

Innsamling og utvalg av prøver

Gjennom nettsidene til ulike utdanningsinstitusjoner og gjennom kontakt med institusjonene har vi fått tilgang til prøver fra mange av de skandinaviske musikkutdanningsinstitusjonene. I arbeidet med å analysere prøvene har det vært nødvendig å innhente tilleggsopplysninger. Disse opplysningene er samlet inn gjennom e-postkorrespondanse med gehør- og musikkteorilærerne Per Bundgaard (København), Kerstin Ekling (Ingesund) og Klara Rylander (Stockholm).

Det har vært et mål å samle inn og analysere alle gehør- og teoriprøver som er i bruk i opptaket til høyere musikkutdanning i Skandinavia. Vi har funnet frem til mange, men ikke alle. Følgende prøver er innsamlet og analysert:

- Nasjonal prøve til klassisk, utøvende musikkutdanning i Danmark (DK)

- Kungliga Musikhögskolans (Stockholm) prøve til utøvende studium i svensk folkemusikk (KMH folk)
- Kungliga Musikhögskolans prøve til utøvende studium i jazz (KMH jazz)
- Kungliga Musikhögskolan og Edsbergs prøve til utøvende studium i klassisk musikk (KMH klassisk)
- En svensk prøve til musikkpedagogstudiet som brukes av Kungliga Musikhögskolan, samt musikkhøgskolene i Ingesund, Ørebro og Malmø (S.Ped)
- Lund universitets prøve til utøvende studium i kammermusikk (klassisk), jazz/pop og komposisjon (Lund)
- Ørebros prøve til utøvende studium i kammermusikk (klassisk), jazz/pop og komposisjon (Ørebro)
- Norsk nasjonal prøve til høyere musikkutdanning (alle sjangere) (NO)

Analyseramme

Det er benyttet samme analyseramme som i en forutgående analyse av den norske, nasjonale opptaksprøven. Analyserammen og det teoretiske rammeverket den bygger på, er beskrevet i artikkelen *Vurdering av gehør- og musikkteorikompetanse i opptaket til høyere musikkutdanning* (Tollefsen et al, 2025). Gjennom analysene rettes lupen mot opptaksprøvenes oppgaveformer, kompleksitet i oppgavene (jfr Blooms taksonomi), poengfordelingssystem, faglige innhold, vanskelighetsgrad, organisatoriske rammer, formål, og hvorvidt det er laget øvingsmateriale til søkerne, samt hvordan dette materialet eventuelt er publisert.

Resultater av analysene

Opptaksprøvens formål

Det lyktes oss kun å få informasjon om opptaksprøvens formål for den danske prøven, den svenske musikkpedagogprøven og den norske prøven. Alle disse prøvene har som mål å sikre at nye studenter har et visst nivå av kunnskaper og ferdigheter i gehør og musikkteori. I tillegg brukes prøvene som verktøy for å kunne sette sammen nivåhomogene læringsgrupper og gi differensiert undervisning. Prøvene fra Danmark er

bygget opp på en slik måte at den, i tillegg til å teste grunnleggende kunnskap, avdekker søkerens maksimumsnivå i ulike kunnskapsområder. Det gjør prøven særlig egnet som kartleggingsverktøy.

Kommentar

I arbeidet med en ny, norsk prøve kan det være klokt å etterstrebe et mål om at prøven skal kunne fungere både til å teste grunnleggende kunnskap og til å kartlegge hva studentene kan. Dette innebærer at vi må teste både enkel og litt mer avansert kunnskap på en progressiv måte, og at prøvebesvarelser og resultater må arkiveres på en slik måte at lærere i høyere utdanning har tilgang til dem.

Utbredelse

I Norge har det lenge vært vanlig med en nasjonal opptaksprøve i gehør og musikkteori (Tollefsen et al, 2025). Prøven brukes på søkere innen ulike sjangere som klassisk, jazz, pop og folkemusikk. Ordningen med en nasjonal prøve gjør at søkere kun trenger å ta opptaksprøven én gang, selv om de søker ved flere studiesteder og på studier i ulike sjangere, noe som både er ressursbesparende og praktisk. Analysene viser at ordningen er særnorsk; i Danmark fins en nasjonal prøve for de som søker utøvende studier i *klassisk* musikk, mens de svenske institusjonene har lokalt utarbeidede prøver.

I dialog med svenske gehørlærere kom det frem et ønske om en nasjonal gehør- og teoriprøve for opptaket til musikkpedagogstudiene. Det fins allerede en så og si felles prøve til slike studier som brukes av institusjonene Kungliga Musikhøgskolan og musikkhøyskolene i Ingesund, Örebro og Malmö, men det kan virke som om organiseringen av prøven på de ulike studiestedene er ulik. Prøven brukes på studenter med både klassisk og rytmisk sjangertilhørighet, og består av en generell del som alle søkerne må gjøre og en del der søkerne velger mellom oppgaver enten i klassisk eller rytmisk sjanger.

Prøven til den svenske musikkpedagogutdanningen inngår i en større helhet, hvor også en praktisk gehørprøve skal bestås. Ut fra informasjonen som gis på nett om opptaket til utøvende studier i Sverige, virker det ikke som om dette gjelder de utøvende studiene. Den danske prøven akkompagneres av en praktisk gehørprøve ved enkelte studiesteder, men ikke ved alle. Da den nåværende norske opptaksprøven ble laget, ble

det sagt at institusjonene sto fritt til å gjennomføre egne tilleggsprøver. Inntrykket er at dette ikke er en utbredt praksis i dag, utover at enkelte studiesteder tester søkerne i prima vista-spill.

Kommentar

Det virker ikke som om det er en konsensus i Skandinavia om hvorvidt det bør være nasjonale eller lokale opptaksprøver. Det fins klare fordeler med det å ha en nasjonal prøve, eksempelvis at en søker ikke trenger å ta gehør- og teoriprøve ved flere institusjoner dersom vedkommende er på søker-turné.

Format

Flertallet av prøver (Lund, Ørebro, DK, KMH folk og S.Ped) besvares med blyant og papir. På de fleste studiestedene spilles lydfiler av for søkerne av en representant for studiestedet, og søkerne kan ikke bestemme tempoet i prøvens progresjon og hvor mange ganger de får høre lydfilen. I gjennomføringen av den svenske musikkpedagogprøven har enkelte av studiestedene begynt å eksperimentere med å la studentene bruke hodetelefoner og spille av lydfilene i eget tempo. Enkelte steder får de også lov til å bruke et digitalt klaviatur, noen steder med lyd, andre steder uten lyd. Fordi det ikke fins en nasjonal standard, bestemmer det enkelte studiested hva som er tillatt.

Prøvene til de utøvende studiene i både jazz og klassisk sjanger i Stockholm er digitale. I begge prøvesett spilles lydfilene av i det tempoet søkeren ønsker, og så mange ganger som nødvendig. Prøvene gjøres på studiestedet, og søkeren benytter hodetelefoner. I satslæreprøven til studiet i klassisk utøving har søkerne også tilgang til synthesizer og hodetelefoner. Den norske prøven er også digital, og gjøres på egen pc med hodetelefoner. Kandidaten bestemmer farten på progresjonen i prøven, men lydfilene kan kun spilles av tre ganger hver.

Kommentar

En ny, norsk prøve skal være digital (bestemt av FUM), og fordelene med det digitale formatet er åpenbare. Allikevel er det grunn til å se på andre institusjoners løsninger:

- I enkelte av prøvene får studentene mulighet til å bruke klaviatur på teori- og satslæredelene av prøven, med eller uten tilgang til lyd. Dette kan være til stor hjelp for studenter uten en typisk klassisk skolering.

- I noen prøver, som den norske, er det begrensninger på hvor mange ganger en lydfil kan avspilles. I andre prøver kan studentene spille av lydfilene så mange ganger de selv ønsker. De må allikevel gjennomføre prøven innen et gitt tidsrom, og det setter naturlig nok noen begrensninger på hvor lenge de kan holde på med hver oppgave. Vi bør stille oss spørsmål om hva vi oppnår gjennom å begrense antall avspillinger, og om argumentene er viktigere enn muligheten for å høre lyd tilstrekkelig mange ganger. Det bør også drøftes hvorvidt det skal være mulig å stanse avspillingen av lydfiler underveis, eller om hele klippet skal høres når det spilles av.

Sjanger

Halvparten av de innsamlede prøvene er sjangerspisse, mens den andre halvparten er sjangerbrede og brukes i testing av søkere til flere ulike sjangerspesialiseringer.

Følgende prøver er sjangerspesifikke:

- DK (klassisk)
- KMH folk
- KMH jazz
- KMH klassisk

I disse prøvene er, naturlig nok, eksempel- og oppgavematerialet hentet fra musikk fra den spesifikke sjangeren prøven brukes til, og terminologi og utforming er idiomatisk for sjangeren. KMH folks satslæreprøve er et unntak; den består av oppgavetyper typisk for prøver fra klassisk sjanger, men tilpasset folkemusikksjangeren gjennom bruk av eksempelmusikk og terminologi.

Følgende av prøver er sjangerbrede:

- S.Ped
- Ørebro
- Lund
- NO

I de sjangerbrede prøvene er det stor sjangervariasjon i oppgave- og eksempel materialet som benyttes. Prøvene er noe ulikt organisert. I den norske prøven gjør alle søkerne det samme oppgavesettet fra prøvens start til prøvens slutt, uavhengig av kandidatens

sjangertilhørighet. I de tre svenske prøvene gjør studentene samme oppgavesett i oppgaver som tester gehør og musikkteori, men i satslæredelen av prøven kan studentene velge oppgaver tilpasset enten klassisk eller rytmisk sjanger.

Kommentar

De innsamlede prøvene kan indikere at det fins ulike oppfatninger om hvorvidt det er generelle musikalske ferdigheter og kunnskaper som bør testes i prøvene eller om kunnskapen som testes bør være sjangerspesifikk. Dette er en debatt som også viste seg i en spørreundersøkelse sendt til vitenskapelige ansatte i høyere, norsk musikkutdanning våren 2025. I utarbeidelsen av en ny norsk prøve utforsker vi dette gjennom å lage to ulike pilotprøver; en der søkere fra ulike sjangre skal gjøre ett og samme oppgavesett og en med valgbare oppgaver der sjangertilpasning er hensiktsmessig.

Antall prøvedeler og prøvelengde

Tabellen viser total varighet på opptaksprøven i gehør og musikkteori, hvilke deler prøven består av og hvor mange ulike oppgaver den inneholder.

Institusjon	Total varighet	Prøvedeler	Totalt antall oppgaver
DK	130 min	Tredelt: Auditiv test (40 min) Diktat- og korreksjonsprøve (30 min) Teoriprøve (60 min)	36 ulike oppgaver, hvor de fleste har a-, b-, c- og d-oppgaver.
KMH klassisk	120 min: Gehør + teori= 1t Satslære= 1t	Tredelt: Gehør-, Musikklære-, Satslæreprøve	20 oppgaver
S.Ped	Ukjent	Tredelt: Gehør-, Musikklære-, Satslæreprøve	13 ulike oppgaver. Ukjent hvor mange deloppgaver hver oppgave består av
Ørebro	Ukjent	Tredelt: Gehør-, Musikklære-, Satslæreprøve	16 oppgaver
Lund	Ukjent	Tredelt: Gehør-, Musikklære-, Satslæreprøve	19 oppgaver

KMH folk	Ukjent	Todelt: Gehör- og Satslæreprøve	6 oppgaver (3 gehør, 3 satslære)
NO	90 min	Én prøve, kombinerer gehør og musikkteori.	18 oppgaver
KMH jazz	Ukjent. Øveprøve: 45 min, det oppgis at ekte prøve er lengre.	Én prøve, kombinerer gehør og musikkteori. Randomisert hvilke oppgaver som kommer når. Ikke adskilte gehør- og teorideler.	14 oppgaver (i øveprøven). Tidslinje der man ser hvor langt i prøven man har kommet og hvor lang tid man har igjen.

Kommentar

Lengden og omfanget på gehør- og teoriprøvene varierer fra land til land, og mellom de ulike studiestedene i land eller studieretninger som ikke har felles nasjonal prøve. Selv om total prøvetid er ukjent for mange av studiestedene, kan det virke som om den danske prøven er mer omfattende enn alle de andre, både i tidsbruk og når det gjelder antall oppgaver.

De fleste prøvene i denne studien tester kunnskap og ferdigheter innen gehør, musikkteori/musikklære og satslære. Unntakene er prøven til studiet i Svensk folkemusikk, som kun tester gehør og satslære, samt den norske prøven og prøven til jazzstudiet i Stockholm, som kun tester gehør og musikkteori. Det er verdt å bemerke at alle studiesteder tester søkerens gehør.

I utarbeidelsen av en ny norsk prøve vil en diskusjon om hvorvidt satslære fortsatt skal utelates vært aktuell. Spørreundersøkelsen blant vitenskapelige tilsatte i høyere musikkutdanning i Norge (Lilja og Tollefsen, 2025) viser at de fleste mener at godt utviklede lytteferdigheter er viktigst hos en begynnende student, sekundært muntlige ferdigheter. Kun et fåtall teorilærere mener at gode teoretiske ferdigheter er essensielt. Dette synes er et argument mot å gjeninnføre satslæreoppgaver i opptaksprøven.

Andel gehør-, musikkteori- og satslæreoppgaver

Tabellen viser den faktiske og prosentvise fordelingen mellom gehør- musikkteori- og satslæreoppgaver i de ulike prøvene.

Institusjon	Andel gehør- og oppgaver	Andel musikkteori- og oppgaver	Andel satslære- og oppgaver	Totalt antall oppgaver
-------------	--------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

DK	22 (61%)	9 (25%)	5 (14%)	36 ulike oppgaver, hvor de fleste har a-, b-, c- og d-oppgaver.
S.Ped	5 (38%)	6 (46%)	2 (15%)	13 ulike oppgaver. Hvor mange deloppgaver hver oppgave består av, er ukjent
KMH folk	3 (50%)	0	3 (50%)	6 oppgaver
KMH jazz	6 (43%)	8 (57%)	0	14 (i øveprøven)
KMH klassisk	12 (60%)	5 (25%)	3 (15%)	20
Ørebro	10 (53%)	6 (32%)	3 (16%)	19
Lund	6 (38%)	6 (38%)	4 (24%)	16
NO	12 (63%)	7 (37%)	0	18

Kommentar

Et flertall av studiestedene har en overvekt av gehøroppgaver i oppgavesettene, disse utgjør 50-63% av oppgavene i hvert oppgavesett. Musikkklære-/musikkteorioppgavene utgjør 25-37% av oppgavematerialet i de samme prøvesettene. Unntakene er prøven til de svenske musikkpedagogstudiene og jazzstudiet i Stockholm, der musikkteori-/musikkklærespørsmålene utgjør en større del av prøven (46% og 57%), mens gehøroppgavene utgjør en mindre del (38% og 43%). Lund/ Malmøs prøve har like stor andel gehør- og musikkteorispørsmål.

Antall satslæreoppgaver er i flere av prøvesettene på rundt 15%. To studiesteder har betydelig høyere andel av slike oppgaver (24% og 50%). Det bør nevnes at satslæreoppgavene i de fleste tilfellene er langt mer omfattende og tidkrevende å besvare enn mange av gehør- og musikkteorioppgavene, og sannsynligvis utgjør en større del av prøven tidsmessig enn i antall oppgaver.

Tilrettelegging for forberedelse

I dialogen med FUM understrekes viktigheten av å utvikle godt forberedelsesmateriale for søkere som skal ta gehør- og teoriprøven. Tabellen viser hvilket forberedelsesmateriale ulike studiesteder tilbyr søkerne.

Studiested	Øveprøve	Innhold	Annet forberedelsesmateriale
DK	Øveprøve ligger på nettstedene til de danske musikkonservatoriene.	Lydfiler, oppgaveark, fasit.	Video som forklarer prøvens formål og organisering, samt kommenterer innholdet i prøven.
S.Ped	Demoprøve publisert på studiestedenes nettsider.	Inneholder én eksempeloppgave av hver oppgavetype. Søkerne får kjennskap til hvordan prøven er, men de må finne egnet øvemateriale på egenhånd.	
NO	Demoprøve på YouTube og øveprøve	Demoprøve kan brukes til å se hva prøven består av. Øveprøven er en digital prøve identisk med opptaksprøven i form. Fasit medfølger ikke.	
KMH folk	Øveprøve ligger på KMHS nettsider.	Lydfiler, oppgaveark. Ikke fasit.	
KMH jazz	Øveprøve ligger på KMHS nettsider. Brukeren må registrere seg og logge inn for å bruke den.	Digital prøve bestående av lydfiler, multiple choice-spørsmål etc.	
KMH klassisk	Øveprøve ligger på KMHS nettsider. Brukeren må registrere seg og logge inn for å bruke den.	Digital prøve bestående av lydfiler og annet oppgavemateriale. Det ligger fasit vedlagt.	

Ørebro	Øveprøve ligger på Ørebros nettsider.	Lydfiler, oppgaveark, fasit. Fasiten er spilt inn slik at man kan høre lyde og se notebildet i fasiten samtidig.	
Malmö		Lydfiler, oppgaveark, fasit.	Det ligger vedlagt lenker til Ørebro og Stockholm sine øveprøver.

Kommentar

Alle studiestedene tilbyr forberedelsesmateriale til søkerne. Utformingen av materialet er svært ulikt. Mens noen institusjoner tilbyr en demoprøve som gir søkeren et innblikk i hva som vil komme, har andre institusjoner tilgjengeliggjort et komplett øvingsmateriale. Noen av institusjonene har laget øveprøver som ligner den virkelige prøven, med et rikt oppgavemateriale og tilhørende fasit. Dette grepet kan gjøre veien til opptaksprøven mer håndgripelig for søkerne, og det kan være en god idé å lage slikt øvingsmateriale også til den nye norske prøven.

Noen av øveprøvene krever registrering og innlogging. Opplevelsen fra egen testing av disse øveprøvene er at registreringen gjør prøven mindre tilgjengelig. Både at det tar tid å logge seg inn, og vissheten om at prøving og feiling i øvingsarbeidet kan registreres, gjør terskelen høyere for å ta dem i bruk. Dette bør vi være bevisst i utformingen av øvingsmateriale til den nye norske prøven.

I noen tilfeller er det ikke oppgitt hvorvidt den egentlige prøven er lik øveprøven i form. I ett tilfelle er det oppgitt at prøvens oppgaver kun er eksempler på hva som kan komme. Slikt kan bidra til å skape usikkerhet, søkeren vil ikke vite hvorvidt hen har øvd seg gjennom pensum til prøven. Øveprøven bør være lik i form som opptaksprøven, og inneholde omtrent de samme oppgavetyperne.

Den danske prøven har et omfattende øvemateriale som blant annet inkluderer to videoer der en lærer ved institusjonen forteller om prøven og forklarer hva den brukes til. Dette virker som en god idé som kan videreføres i arbeidet med en ny norsk prøve.

Poengfordelingssystem og beståttgrense

Beståttgrensene er ulike fra opptaksprøve til opptaksprøve. Mens enkelte av opptaksprøvene har én poenggrense som må bestås, krever andre opptaksprøver at søkeren består flere separate deler av prøven for at den skal godkjennes. Listen under viser de ulike opptaksprøvenes beståttgrenser.

- Norsk opptaksprøve: krever 60 av 100 poeng for å bestå. Selv om prøven er delt i tre (rytme, melodi og harmonikk), er det kun én samlet poenggrense som må bestås.
- Dansk prøve: Består av tre delprøver. Delprøvene er videre delt inn i fem deler, hvor søkerne får en karakter på hver del:
 1. Auditiv prøve, generelle lytteferdigheter
 2. Auditiv prøve, intervaller og akkorder/treklanger
 3. Diktatdel
 4. Visuell prøve, generelle leseferdigheter
 5. Visuell prøve, koralharmonisering og harmonisk analyse

Alle fem deler må bestås. Dersom én del ikke bestås, kan testen som helhet bestås ved å oppnå en gjennomsnittskarakter på minimum på 4 (i det danske systemet, tilsvarende karakteren D i det norske systemet) på de fire andre delene. Karakter 4 oppnås ved å få 56% av mulig poengsum. Vanskelige oppgaver gir flere poeng enn enkle. Dersom en søker stryker, kan vedkommende ta prøven på nytt, men kun de delene som ikke ble bestått.

- Svensk prøve til musikkpedagogiske studier: Prøven er tredelt (musikklære, gehør og satslære). Hver del må bestås. Søkeren må oppnå 50% av total poengsum i hver prøvedel.
- Stockholms prøve til studium i svensk folkemusikk: Prøven er todelt (gehør og satslære). Poengsystem og beståttgrenser: Ukjent.
- Stockholms prøve til studium i jazz: Én prøve som inneholder gehør- og musikklæreoppgaver. Én poenggrense som må bestås.

- Ørebro: Prøven består av tre deler (musikkklære, gehør og satslære) som alle må bestås.
- Malmø/ Lund: Prøven består av tre deler (musikkklære, gehør og satslære). Poengsystem og beståttgrenser: Ukjent.
- Stockholm/ Edsberg, klassisk utøvende studium: Prøven består av tre deler (musikkklære, gehør og satslære) som alle må bestås.

Kommentar

Studien Vurdering av gehør- og musikkteorikompetanse i opptaket til høyere musikkutdanning (Tollefsen et al, 2025) viser problemer knyttet til det å ha kun én poenggrense, slik som i den norske prøven og KMH jazz. I studien ser vi hvordan enkelte studenter henter nesten alle sine poeng fra musikkteorispørsmål, og består prøven så og si uten å mestre noen av gehør oppgavene. Å ha separate poenggrenser for gehør, musikkteori og satslære gjør at søkerne må vise en bredere kompetanse enn hva som er tilfellet der det kun er én poenggrense.

De fleste studiestedene opererer med to eller tre poenggrenser. Den danske prøven har fem poenggrenser, som alle må bestås for at søkeren skal være kvalifisert for studiet. Dette kan sikre en enda bredere og grundigere kompetanse, men krever et intrikat tellesystem.

I utarbeidelsen av en ny norsk prøve bør beståttgrense og antall beståttgrenser drøftes grundig. Det bør også drøftes hvorvidt oppgaver av ulik vanskelighetsgrad bør poengsettes ulikt, slik at søkeren oppnår flere poeng gjennom vanskelige oppgaver enn gjennom enkle.

Oppgavetyper

Med oppgavetyper menes her *selected response items* (SR) og *constructed response items* (CR) (Tollefsen et al, 2025). Tabellen viser fordelingen mellom disse oppgavetyperne i de ulike opptaksprøvene.

- Norsk prøve: utelukkende SR-oppgaver.
- Dansk prøve: blanding av SR-oppgaver, langsvarsoppgaver (ECR) og kortsvarsoppgaver (BCR). Totalt 36 oppgaver: 22 oppgaver (61%) er SR, 13 (36%) er BCR og 5 (14%) er ECR. Noen oppgaver inneholder ulike oppgavetyper.

- Svensk prøve til musikkpedagogiske studier: Totalt 13 oppgaver: 3 (23%) SR-, 9 (69%) BCR- og 1 (8%) ECR-oppgave.
- Stockholms prøve til studium i svensk folkemusikk: Totalt 6 oppgaver: 5 (83%) ECR, 1 (17%) BCR. 0 SR-oppgaver.
- Stockholms prøve til studium i jazz: Totalt 14 oppgaver (i øveprøve): 13 (93%) SR, 1 (7%) BCR
- Stockholm/ Edsberg, klassisk utøvende studium: Totalt 20 oppgaver: 8 (40%) SR, 4 (20%) BCR, 8 (40%) ECR.
- Ørebro: Totalt 19 oppgaver: 3 (16%) SR, 7 (37%) BCR, 9 (47%) ECR
- Malmø/ Lund: Totalt 16 oppgaver (15 om man velger klassisk, da en mindre ECR): 2 (13%) SR, 9 (56%) BCR, 5 (31%) ECR

Kommentar

Studien Vurdering av gehør- og musikkteorikompetanse i opptaket til høyere musikkutdanning (Tollefsen et al, 2025) viste at opptaksprøvens oppgavetyper er av stor betydning for prøvens evne til god og nøyaktig vurdering av søkerne, og at vurderingskapasiteten i prøver med stor grad av SR-oppgaver kan være mindre enn det som forventes i testingen av elementær kunnskap.

De fleste prøvene i denne analysen inkluderer både SR- og CR-oppgaver, med unntak av den norske prøven og Stockholms prøve til utøvende jazzstudium. Begge disse prøvene er digitale. Det er sannsynlig at det digitale formatet kan ha nødvendiggjort utstrakt bruk av SR-oppgaver, først og fremst fordi slike prøver er enklere å lage i digitale format. Stockholm/Edsbergs prøve til klassisk utøvende studium er et eksempel på en digital prøve som inneholder både SR- og ulike typer CR-oppgaver. I utviklingen av en ny norsk prøve kan det være interessant å studere de tekniske løsningene for å lage CR-oppgaver som benyttes i denne prøven.

Kompleksitet i oppgavene

Blooms taksonomi (Anderson & Krathwohl, 2001) er en mye brukt modell for klassifisering av læringsmål, og klassifiserer læringsmål i seks ulike nivåer. I studien Vurdering av gehør- og musikkteorikompetanse i opptaket til høyere musikkutdanning (Tollefsen et al, 2025) argumenteres det for hvordan taksonomien også kan brukes for å

klassifisere nivåer av kunnskap. Listen viser hvilke kunnskapsnivåer som testes i de ulike opptaksprøvene i denne studien.

Norsk prøve:

- 14 oppgaver på nivå 1 (78%)
- 4 oppgaver (22%) på nivå 2.

Dansk prøve:

- 19 oppgaver (53%) på nivå 1
- 13 oppgaver (36%) på nivå 2
- 3 oppgaver (9%) på nivå 3
- 1 oppgave (3%) på nivå 5.

Svensk prøve til mus.ped:

- 6 oppgaver (46%) på nivå 1
- 6 oppgaver (46%) på nivå 2
- 1 oppgave (8%) på nivå 3

Stockholms prøve til studium i svensk folkemusikk:

- Nivå 1: 0 oppgaver (0%)
- Nivå 2: 4 oppgaver (66%)
- Nivå 3: 2 oppgaver (33%)

Stockholms prøve til studium i jazz:

- Nivå 1: 4 oppgaver (29%)
- Nivå 2: 10 oppgaver (71%)

Stockholm/ Edsberg, klassisk utøvende studium:

- Nivå 1: 9 oppgaver (45%)
- Nivå 2: 9 oppgaver (45%)
- Nivå 3: 2 oppgaver (10%)

Ørebro:

- Nivå 1: 6 oppgaver (32%)
- Nivå 2: 11 oppgaver (58%)
- Nivå 3: 2 oppgaver (10%)

Malmø/ Lund:

Nivå 1: 7 oppgaver (kl 47%, ry 44%)

Nivå 2: 6 oppgaver i hver sjanger (kl 40%, ry 37%)

Nivå 3: 2 oppgaver klassisk (13%), 3 oppgaver rytmisk (19%)

Kommentar

Samtlige opptaksprøver tester kunnskap på nivå 1 (gjenkjenne og gjenkalle kunnskap) og 2 (forståelseskunnskap). De fleste tester også i noen grad på nivå 3 (anvendelseskunnskap). Den norske prøven og Stockholms prøve til utøvende jazzstudier tester kun på de to første nivåene, noe som kan bero på prøvenes digitale format. Å lage oppgaver som sikter mot anvendelse av kunnskap krever gjerne andre teknologiske løsninger enn det disse prøvene gjør seg nytte av. Stockholm/Edsbergs prøve til klassisk studium inneholder oppgaver også på nivå 3. I utarbeidelsen av en ny norsk prøve vil det være av interesse å se på hvilke løsninger denne prøven tar i bruk i forbindelse med testing av anvendelseskunnskap.

Oppgavenes vanskelighetsgrad

- Dansk prøve: starter svært enkelt og blir gradvis vanskeligere. De vanskeligste oppgavene er så komplekse at de færreste sannsynligvis mestrer dem, og de er langt vanskeligere enn noen av oppgavene i den norske prøven. Informant fra København forteller at denne progresjonen fra svært enkelt til svært vanskelig er gjort med hensikt. Gjennom både å finne både minimums- og maksimumsnivået for hva studentene kan, blir det enklere å tilrettelegge undervisningen til studentenes ulike nivå.

- Svensk prøve til musikkpedagogiske studier er svært enkel, og mange av oppgavene grenser til det helt elementære. Med unntak av to oppgaver (harmonisk analyse og koralsats), er prøven betydelig enklere enn den norske. Prøven er ikke progressivt bygget opp.
- Norsk prøve: Enkelte oppgaver er veldig enkle (eksempelvis oppgaven «sett taktstrek på riktig sted»), mens andre er mer komplekse og vanskelige. Prøven er ikke progressivt bygget opp; vanskelighetsgraden varierer fra oppgave til oppgave.
- Folkemusikk, Stockholm: Prøven er kort og vanskelig, og veldig notasjonsbasert. Den er ikke progressivt bygget opp.
- Jazz, Stockholm: Prøven er vanskelig. Den er ikke progressivt oppbygd. Med denne prøven må det være vanskelig å inndelegne kandidatene i nivåhomogene grupper. Kun SR-oppgaver gjør at man bare ser om det er riktige eller gale svar, og det at det ikke er noen progresjon med tanke på vanskelighetsgrad gjør det vanskelig å se hva en student kan og ikke kan.
- Klassisk, Stockholm/ Edsberg: Prøven er relativt enkel. Det at søkeren kan lytte så mange ganger som helst og stanse lydfiler etter eget ønske, gjør at hen ikke trenger en godt utviklet musikalsk hukommelse. Søkeren har veldig god tid på få oppgaver.
- Ørebro: Gehørdel: Prøven er progressiv – fra veldig enkelt til litt vanskeligere, men på ingen måte vanskelig. Prøven tester ensidig kunnskap: melodidiktat, rytmediktat, gjenkjennelse av 4-klanger og gjenkjennelse av harmonisk funksjon (totalt kun tre akkorder). Testen er veldig notebasert. I musikkfagdelen er det ganske enkle ting som testes, men kun gjennom BCR-spørsmål. Søkeren må kunne symboler og begreper som kreves for å svare, ingen hjelp gis i svaret. Satslæreprøven er relativt vanskelig.
- Malmø/ Lund: Gehørprøven: Denne er mye vanskeligere enn gehørprøvene på de andre svenske studiestedene, og tester bredere både med tanke på kunnskap og nivå. Musikkfagprøven er den samme som i Ørebro. Satslæreprøven er ulik for studenter med spesialisering innen klassisk og jazz, men inneholder stort sett

samme oppgaver, bare sjangertilpasset. «Harmoniser melodi med akkorder» – oppgaven er unik for denne prøven, ellers er den ganske lik Ørebros prøve.

Kommentar

De skandinaviske prøvene har svært ulik vanskelighetsgrad, noe som kan antyde at det skandinaviske kollegiet ikke er samstemte i sine tanker om hva en førsteårsstudent bør kunne ved studiestart. Noen prøver er progressivt oppbygd, noe som gjør de velegnede for kartlegging av søkerens kunnskap i tillegg til å sikre minimumskunnskap. I arbeidet med en ny norsk prøve kan det vurderes å bygge prøven på en progressiv måte.

Faginnhold i prøvene

Vedlegget Del 2 Fagstoff viser hvilket fagstoff som testes i de ulike prøvene. Oversikten viser hvilket fagstoff som testes i mange prøver, i omkring halvparten av prøvene og i et fåtall av prøvene. Oversikten kan fortelle noe om hvilken kunnskap det skandinaviske kollegiet anser som mest viktig å teste.

Avsluttende ord

Det er styrker og svakheter ved alle prøver, noe som tydeliggjøres gjennom en analyse som denne. I arbeidet med en ny norsk prøve kan vi la oss inspirere av de ulike prøvenes styrker og smarte løsninger. Analysen avdekker også enkelte fallgruver som det kan være nyttig å være bevisst i det videre arbeidet. Denne analysen kan forhåpentligvis gi innsikt som er til nytte i utviklingen av nye prøver.